

hentas så beskaffad afkastning, som i 2 § af oftanämnda Kongl. Förordning förmäles.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles ödmjukast.

Stockholm den 24 Januari 1868.

W. Croneborg.

N:o 21.

Af Herr Croneborg, W., angående förändring af 5 § i Kongl. Förordningen om egors fredande mot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Uti förut afgifven motion har jag sökt ådagalägga, huruledes nu gällande lagstiftning i fråga om hemmansklyfning och jordafsöndring utgör hinder för åstadkommande af egentliga skogsegendomar och af en väl ordnad skogshushållning. Ett annat väsentligt hinder mot en ordnad skogskultur ligger uti 5 § 2 mom. af Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning om egors fredande mot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldigheten af den 21 December 1857. Här stadgas nemligen: »Finnes mellan egor, som nu sagde äro, ej stängsel, då skall, så länge det förhållande fortfar, den ohägnade marken anses vara till gemensamt mulbete upplåten, »der ej annorlunda aftaladt är.» Det ligger ovedersägligen en motsägelse i detta stadgande mot ingressen till författningen och 1 § 1 mom. af den Kongl. Förordningen, då derigenom man icke allenast icke sökt freda utmark från betande af främmande kreatur, utan i stället förklarat mulbete i utmark gemensamt, derest icke annorlunda aftaladt är eller stängsel åstadkommes, och således, ehuru 1 § proklamerar den grundsats, att en hvar skall hålla den tillsyn öfver sina kreatur att de icke ofreda annans egor, ett undantag blifvit gjordt för utmarker, hvilka dock i en stor del af vårt land representera egendomarnes största och egentliga värde och således borde åtnjuta samma skydd som inegor.

Hvad

Hvad nu först angår mulbete i skogsmark, lärer det väl icke kunna jäfvas, att betandet af kreatur i skogsmark utgör ett absolut hinder för en ordnad skogs-skötsel, den må i afseende på återväxten vara lemnad åt naturen eller grundad på kultur, samt med hänsigt till afverknings sättet beräknad på trakhuggning eller blädning. I alla dessa fall förorsakar kreatursbetet å skogsmark att återväxten af skogen, om den också icke alldeles uteblifver och omintetgöres, likväl försenas och förminskas, så att hvarje genomtänkt och på bestämd längre tid beräknad afverkningsmethod alldeles förfelas, hvarjemte kulturen i vårt land, så länge denna frihet till skogsbete får vara lag, blifver betydligt dyrare än i utlandet, emedan arbetet, förnyade gånger förstördt, flera gånger måste göras om.

För att freda sin skogsmark från betandet af andras kreatur, hänvisas egaren att derom träffa aftal med grannen eller också att göra stängselvitsord gällande. Med den åsigt jag hyser, att icke någons kreatur må göra ofred å annans mark, synes mig lämpligare hafva varit, att lagstadgandet haft en omvänd lydelse, sålunda: »Finnes mellan egor, som nu sagde äro, ej stängsel; då skall det oaktadt den ohägnade marken icke anses vara till gemensamt mulbete upplåten, om ej annorlunda aftaladt är.» Med aftalen förhåller sig påtagligen i de aldra flesta fall så, att den, som har fördelen af att mulbete hålles gemensamt, vägrar ingå ett aftal, hvarigenom den i lagen honom medgifna rätt, att å annans mark få sina kreatur födda, honom beröfvas. Stadgandet är också ytterst ofullständigt. Med antagande att en skogsegare kan träffa aftal med sin närmaste granne, att en hvar betar sina kreatur å sin egen åstängda mark under tillsyn af vallhjon, så berör ett sådant aftal endast denna grannes rätt, men icke hans nästa grannes, hvilken, om icke aftalet blifvit vidare utsträckt, opåtaladt kan drifva sina kreatur in på den förstnämnde skogsegarens mark. Återstår således för fredande af skogsmark att påfordra stängsel. Här stöter egare af större areal, hvarå han vill uppdraga skog, på sådana i 5 § 1 mom. beskrifna hinder och serskilda svårigheter i afseende på stängselns utgörande, att han derföre och i betraktande af dermed förenade kostnader samt den mängd skogseffekter, som åtgå till de långa gärdesgårdsträckorna i skogsmark, måste uppgifva hvarje tanke att genom hägnad få skogen fredad.

Det är i högsta grad hårdt, att en egare af skogsmark icke skall hafva fullkomlig dispositionsrätt öfver denna sin egendom, utan af gällande lag vara så godt som tvungen att i afseende på bete tåla intrång från grannarnes sida, och att utan någon slags ersättning och, hvad än värre är, ofta till stor egen skada nödgas upplåta bete åt grannar, hvilka på egen mark sakna sådant; och det vore väl ej för mycket begärdt att äfven detta slags egendom må vara förbehållen egaren, då man betänker att genom gällande jagtstadga det vildbråd, som finnes på egarens mark, är förklaradt vara hans tillhörighet och att brott mot denna stadga äro belagda med ganska stränga straff. En egare af skogsmark, som har insigt om den

skada hans skog har af bete, kan väl besluta sig för att icke släppa sina egna kreatur på bete i skogen, eller att ordna betandet på ett ändamålsenligt och oskadligt sätt, men har nu ingen magt att afhålla grannar från att begagna detsamma, eller att tvinga dem att följa de föreskrifter, han finner lämpligt bestämma för denna betesrätts utöfvande.

Alla dessa nu andragna olägenheter synas mig likväl kunna lätteligen undanrödjas. Uti trakter, der kreaturen i väsendtligare mån skola hemta sin sommarföda af skogsbete, eller i egentliga skogstrakter, åtföljas de nästan allmänt af vallhjon, ej mindre för att freda dem för rofdjur, än äfven för att tillse att de icke förirra sig i de vidsträckta markerna. Hvad är då enklare och mer naturligt, än att sådan tillsyn utsträckes derhän, att kreaturen hållas å egarens mark utan att göra intrång på annans egor! Enligt 30 § i Kongl. Förordningen om stängselskyldighet kan egare af kreatur redan nu råka ut för ersättningar till följd af hans vallhjons vållande eller försumlighet, och det är således icke egentligen något nytt, att vallhjon böra hålla tillsyn öfver den hjord, som är lemnad i hans vård. De jordegare, som hafva så små eller olämpligt liggande skogsskiften att deraf svårighet för dem skulle uppstå att begagna bete på egen mark, må vara anvisade att genom aftal med grannar eller genom arrenderande förskaffa sig betesmarker, derest de önska hafva sommarbete för sina kreatur.

Då likvisst, på det den förändring i omordade lagbudet jag åsyftar, må kunna blifva ett för hela vårt vidsträckta land gällande allmänt stadgande, särskildt afseende här fästes vid den ganska viktiga näring, som i våra nordligare och intill brödrariket gränsande landskap utöfvas med uppfödande af hästar och handeln med detta djurslag, och det derföre är nödigt att de, som sysselsätta sig med denna ingalunda obetydliga affär, må kunna fortfarande, såsom hittills, begagna det från gamla tider öfvade sättet att öfver sommaren fritt släppa sina djur i de vidsträckta ut- och skogsmarkerna, torde med hänsyn till dessa omständigheter serskildt för detta djurslag ett undantag böra medgifvas, hvilket jag så mycket mindre tvekar att förorda, som dessa djurs betande enligt mitt förmenande icke utöfvar något synnerligt menligt inflytande på skogsåterväxten, dels till följd af sitt ringare antal, dels till följd af det sätt hvarpå, och de ämnen hvaraf de hemta sin näring.

För att vinna det med denna motion afsedda ändamål, eller att freda skogsmark från betande af andra kreatur än egarens till marken, föreslår jag värdsamt, att Riksdagen för sin del beslutar förändring af 5 § af Kongl. Förordningen den 21 December 1857, om egors fredande mot skada af annans husdjur samt om stängselskyldighet, sålunda:

»utgöres egor af skog, utmark eller beteshage å båda sidor, eger stängselvitsord ej rum. Den ohägnade marken skall likväl icke anses till gemensamt mulbete upplåten, der ej annorlunda aftaladt är;

hästkreatur må likväl fritt beta på ohägnad skog eller utmark, dock vare kreaturets egare ansvarig ersätta den skada, som af sådant kreatur tillfogas inegor, dessa må vara inhägnade eller icke.»

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles ödmjukast.

Stockholm den 24 Januari 1868.

W. Croneborg.

N:o 22.

Af Herr Croneborg, W., angående ett tillägg till 9 § i 12 Kap. Skiftesstadgan.

För undanröjdande af de hinder, som i nu gällande lagstiftning förefinnas emot en vårdad skogshushållning och möjligheten att åstadkomma egentliga skogs-egendomar utan förening med landtbruk, har jag hos Riksdagen föreslagit förändringar i Kongl. Förordningen af den 6 Augusti 1864 angående hemmansklyfning och jordafsöndring, samt den 21 December 1857 angående stängselskyldighet. Under förutsättning att mina härom gjorda framställningar vinna bifall, vill jag härmed söka ådagalägga, hurusom de allmänna föreskrifterna om skiftesläggning i Kongl. stadgan om skiftesverket den 9 November 1866 hafva ett ganska menligt inflytande på skogsskötsel, beräknad på framtida bestånd och afkastning. Vid ett laga skifte, der hemmantalet antages till delningsgrund, har egaren af en emot viss årlig afgäld afsöndrad lägenhet eller skogstrakt, som icke är satt i mantal, icke någon talan, utan föres den af den jordegare, från hvilken hemmanslott afsöndringen skett. Om och i hvad mån lägenhetsinnehafvarens rätt under skiftesförrättningen varder bevakad lærer väl i allmänhet bero på skatte-egarens större eller mindre utsigt att få lägenheten ånyo sammanlagd med hemmanslotten, men blotta möjligheten att lägenhetsinnehafvarens rätt varder förbisedd eller förnärmad, innefattar redan en brist i lagstiftningen, som i vårt lagbundna samhälle bör undanröjas. Det kan väl härvid invändas, att den sålunda förnärmade har sin regress till skatte-egaren,